

Privat praksis – frihet og ansvar

Rune Frøyland

visepresident i Psykologforeningen med ansvar for lønns- og arbeidsmarkedspolitik

Hele 410 årsverk psykologtjenester, om lag en halv million behandlingstimer, gis årlig fra såkalte «avtalespesialister» i psykologi. Dette er privatpraktiserende psykologer som har driftstilskudds-avtale med et regionalt helseforetak og avtale om trygderefusjon. Tilbudet er en anseelig andel av konsultasjonene til pasienter med psykiske lidelser, og det er langsiktig og stabilt for pasienter. Stabiliteten er knyttet til den *langtids* kontraktbaserte avtalen som psykologen har med helseforetaket. Langtids forutsigbarhet er viktig for psykologen som yrkesutøver og tilbyder av behandlingstjenester. Nyere finansieringsformer er på vei inn i helsesektoren med vekt på anbud og kortidskontrakter. Den privatpraktiserende driftsformen er ikke truet av dette, men det stilles hyppigere spørsmål om økonomi fra de som betaler tjenestene. Det er stor faglig frihet i privatpraksis, men samtidig et ansvar for å praktisere etter regelverk og etter intensjonen ved driftsformen.

Det økonomiske grunnlaget for privatpraksis – takstene for de ulike deler av arbeidet – fastsettes årlig i forhandlinger mellom staten og Psykologforeningen. Det er ingen ankeadgang og dermed ikke tradisjonelle forhandlinger. For staten er imidlertid takstsystemet vanskelig å praktisere uten enighet med foreningen. I dette ligger våre påvirkningsmuligheter og begrunnelse for å være med i forhandlingene, men med begrensninger for hva som er realistisk å få til.

Staten har de siste årene påvist store forskyvninger i total takstbruk. Staten og Rikstrygdeverket har særlig hatt problemer med stor økning av utredningstjenester og utredningstakster. Dette både i forhold til de økonomiske endringene som økningen medfører og kontroll av nødvendigheten av arbeidet. Intensjonen med takstsystemet har blitt presisert til at det er basert på at psykologen selv utfører arbeidet og i meget begrenset grad ansetter hjelpepersonell og heller ikke baserer driften på flere kontorsteder.

De to siste årene har staten benyttet sin posisjon i de årlige forhandlingene til å gjennomføre regelendringer og økonomiske korreksjoner av takstsystemet. Godtgjøring for utredningsarbeid er i år redusert og tilsvarende økt for behandlingsarbeid ved at økonomi er flyttet mellom takstgrupper. Vi har ikke vært enig i behovet for endringene. Vi har allikevel vært nødt til å akseptere korreksjoner som er smertefulle og muligens kontroversielle, men som er nødvendige for å bevare det trygdebaserte finansieringssystemet. Privat praksis gir oss stor frihet til å tilrettelegge tjenestene til pasientenes beste. Det innebærer også et individuelt og foreningsmessig ansvar for å foreta nødvendige valg og korreksjoner som kan sikre driftsformen fremover.